УДК 378.147:629.5.072.8(043.3)
DOI 10.33251/2522-1477-2019-5-90-95

ДАНИЛЕНКО Олександр Борисович,
кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри навігації і управління судном, Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»

НЕПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІЇВ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті представлено узагальнення результатів наукових досліджень, у яких розглядаються різноманітні аспекти професійної підготовки майбутніх судноводіїв. Визначено чинники, які обумовлюють потребу вдосконалення змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх судноводіїв. Зроблено висновок, що дослідження та публікації з анонсованої проблеми умовно можна поділити на декілька груп: дослідження та публікації, у яких науковці розглядають проблему підготовки майбутніх судноводіїв з позицій компетентнісного підходу; наукові праці, у яких дослідники пропонують вирішити проблему підготовки майбутніх судноводіїв на засадах використання інформаційно-комунікаційних технології; публікації, у яких дослідники вирішують проблему ступеневої підготовки майбутніх фахівців морської галузі; дослідження, у яких вчені розглядають особливості формування особистості майбутнього судноводія як професіонала у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти; дослідження, у яких вчені розглядають питання підготовки майбутніх судноводіїв у професійних (професійно-технічних) закладах вищої освіти та на виробництві.

Ключові слова: *неперервна професійна підготовка, майбутні судноводії, морські заклади вищої освіти, фахівці морської галузі, компетентнісний підхід, кваліфіковані робітники морського профілю.*

Постановка проблеми. Потреба в удосконаленні системи неперервної професійної підготовки майбутніх судноводіїв у морських закладах вищої освіти обумовлена низкою чинників.

По-перше, це пов'язано з впливом глобалізаційних процесів на сучасну судноплавну галузь, ефективність функціонування якої залежить від якості підготовки судноводіїв. Свідченням цього є прийняття міжнародних стандартів їхньої професійної підготовки, що містяться в Міжнародній Конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти, Міжнародному Кодексі з управління безпекою та Конвенції про працю в морському судноплавстві. Вимоги цих міжнародних документів реалізуються і конкретизуються в інших документах міжнародного та національного рівня.

По-друге, необхідність поліпшення якості професійної підготовки судноводіїв та приведення її змісту до міжнародних стандартів обумовлена впливом мультикультуралізму, інтеркультуралізму, міжцивілізаційної взаємодії, та полікультурності, оскільки традиційне уявлення, що панувало до кінця XX століття про «мононаціональний склад екіпажу», нині втрачає свої позиції на світовому рівні. Натомість «ідея «мультинаціонального екіпажу» набула широкого розповсюдження на міжнародному ринку морської праці. З огляду на це ще одним актуальним аспектом підготовки судноводіїв є їхня професійна мобільність.

По-третє, необхідність підготовки майбутніх судноводіїв до професійної взаємодії в умовах мультинаціонального екіпажу та формування професійної мобільності актуалізує потребу в удосконаленні іншомовної та психологічної підготовки. Сучасні умови ринку праці вимагають від випускників морських навчальних закладів здатності ефективно працювати в умовах внутрішньої та міжнародної конкуренції, здатності поєднувати високий рівень професійної компетентності та професійної культури з умінням працювати в колективі та судновій команді. З огляду на це особливого значення в сучасних умовах набуває іншомовна підготовка майбутніх судноводіїв – один з найважливіших компонентів їх професійної діяльності.

По-четверте, за даними Конференції ООН з торгівлі і розвитку (United Nations Conference on Trade and Development – UNCTAD) на початку XXI століття понад 80 % міжнародної торгівлі товарами здійснюється шляхом морських перевезень. Ці 80 % означають, що нині відбувається переміщення виробництва з високорозвинених країн до країн з низькою собівартістю виробництва продукції, формуються нові центри суднобудування, видобуток енергоносіїв поступово переходить на морський та океанічний шельфи тощо. Це обумовлює посилання уваги

світової спільноти та міжнародних морських організацій до безпеки судноплавства. Попри сподівання на зменшення кількості аварій шляхом удосконалення навігаційних засобів навпаки намітилася тенденція до зростання аварійності. Різні джерела вказують, що майже 70 % аварій суден виникають по причині людського фактору, через помилки персоналу плавскладу. З огляду на це ще одним актуальним аспектом підготовки судноводіїв є акцент на бездоганне засвоєння ними правил безпечного судноплавства та формування здатності діяти в екстремальних умовах.

По-п'яте, в сучасних умовах спостерігається тотальна діджиталізація усіх сфер професійної діяльності, зокрема і судноплавства. При цьому, серед характерних ознак, які притаманні світовому ринку морських перевезень на сучасному етапі доцільно виділити «революцію» в інформаційних технологіях і технологіях зв'язку, що значно знизили витрати на зв'язок при транспортуванні вантажів [1, с. 5]. За даними Національного інституту стратегічних досліджень у перспективі розвиток світового судноплавства експерти пов'язують з впливом шести найбільш узагальнених груп факторів, одним з яких є «розвиток технологій, які на тлі уповільнення темпів зростання світового виробництва і торгівлі відіграватимуть провідну роль у зростанні обсягів судноплавства» [1, с. 10]. Це вимагає внесення суттєвих змін до освітніх програм підготовки судноводіїв з метою опанування ними сучасними технологіями автоматизації в судноплавстві, включаючи саморозвантажувальні системи, комп'ютеризовану навігацію, GPS тощо.

Отже, система неперервної професійної підготовки майбутніх судноводіїв у морських закладах вищої освіти потребує суттєвого удосконалення. Разом з тим, ця проблема неодноразово перебувала у полі зору наукової спільноти. Моніторинг досліджень, монографій, наукових статей і наукових звітів дозволив виокремити ті з них, які певною мірою дотичні до теми неперервної професійної підготовки майбутніх судноводіїв у морських закладах вищої освіти. Необхідність узагальнення та аналізу наукових праць, виконаних останнім часом викликана потребою з'ясувати, які аспекти проблеми дослідження є вирішеними, а які потребують додаткової уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема удосконалення професійної підготовки майбутніх судноводіїв у морських закладах вищої освіти була предметом увагу науковців. Зокрема К. Ткаченко представляє дослідження проблем системи підготовки фахівців водного та морського транспорту, С. Волошинов обґрунтовує особливості застосування системного підходу до алгоритмічної підготовки судноводіїв в умовах інформаційно-комунікаційного середовища, Л. Герганов представляє концептуальні засади професійного навчання кваліфікованих робітників морського профілю на виробництві, О. Дягилева обґрунтовує ідеї підготовки науково-педагогічних працівників ЗВО морського профілю в контексті розвитку науково-дослідницького середовища, А. Погодаєва наводить результати аналізу професійної підготовки фахівців морського профілю з точки зору компетентнісного підходу. Крім цього різноманітні аспекти проблеми вищої школи морського профілю розкривалися у працях В. Захарченко, С. Козак, М. Кулакової, І. Сокол, В. Тітяєва та ін. Особливості підготовки фахівців морського профілю представлені у публікаціях М. Кулакової, В. Хасанової, В. Костюка, Л. Ліпшиць, Т. Кострубських та інших авторів.

Однак комплексного дослідження з питань обґрунтування теоретичних і методичних основ неперервної професійної підготовки судноводіїв до професійної діяльності на основі системного та компетентнісного підходів на сьогодні немає. Потребують обґрунтування організаційно-педагогічні умови поліпшення неперервної професійної підготовки майбутніх судноводіїв у морських закладах вищої освіти, потребують уточнення критерії та показники оцінювання рівня підготовленості судноводіїв до професійної діяльності, а також розроблення цілісного науково-методичного забезпечення їх підготовки в умовах розвитку вищої освіти України та сучасної соціально-економічної ситуацій у світі.

Мета статті полягає в узагальненні результатів наукових досліджень, у яких розглядаються різноманітні аспекти професійної підготовки майбутніх судноводіїв для визначення шляхів вдосконалення змісту, форм і методів цього процесу.

Виклад основного матеріалу. Узагальнення доступного для огляду масиву наукових публікацій дозволило поділити їх декілька груп.

До першої можна зарахувати дослідження та публікації, у яких науковці розглядають проблему підготовки майбутніх судноводіїв з позицій компетентнісного підходу. Це дисертації

М. Мусоріної (формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін) [2], О. Фролової (формування соціокультурної компетенції майбутніх судноводіїв у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін) [3] та І. Сокола (педагогічні умови формування професійної компетентності судноводіїв у процесі вивчення фахових дисциплін) [4]. У публікаціях С. Єгорової представлено особливості впровадження засад компетентнісного підходу у вищу професійну освіту фахівців морського транспорту. Дослідження В. Кліндухової та О. Ляшко присвячено формуванню професійної математичної компетентності майбутніх фахівців морської галузі. Формуванню соціокультурної компетенції майбутніх судноводіїв у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін присвячено дослідження О. Фролової [5]. Представляють також інтерес публікації О. Попової про особливості професійної діяльності майбутніх судноводіїв і сутність їх професійної компетентності, Н. Слюсаренко, у якому автор пропонує шляхи формування соціокультурної особистості майбутнього судноводія на засадах компетентнісного підходу, а також дослідження О. Тимофєєвої, присвяченому формуванню соціально-комунікативної компетентності майбутніх судноводіїв у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

До другої групи досліджень можна віднести наукові праці, у яких дослідники пропонують вирішити проблему підготовки майбутніх судноводіїв на засадах використання інформаційно-комунікаційних технології. Це дисертація С. Волошинова, що присвячена підготовці майбутніх судноводіїв з системою візуальної підтримки в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища [6], В. Смелікової, де вчена досліджує підготовку майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування засобами кейс-технологій [7], а також публікації М. Шермана, О. Безбаха, у яких автори розглядають актуальні питання формування інформаційної культури майбутніх інженерів-судноводіїв та іншомовної професійної компетентності майбутніх судноводіїв засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

До третьої групи можна віднести публікації, у яких дослідники вирішують проблему ступеневої підготовки майбутніх фахівців морської галузі. Це праці Р. Шевченка про удосконалення ступеневої підготовки майбутніх фахівців морської освіти, В. Чернявського, де автор представляє теоретичні і методичні засади навчання фізики майбутніх фахівців морського та річкового транспорту [8], а також публікації М. Шермаха, О. Безбаха з обґрунтуванням структури професійної підготовки майбутніх судноводіїв у вищих морських навчальних закладах.

До четвертої, найбільш чисельної групи можна умовно віднести дослідження, у яких вчені розглядають особливості формування особистості майбутнього судноводія як професіонала у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти. Це дисертації і публікації С. Глікман та Н. Сосницької (сутність, структура і особливості формування професійних якостей майбутніх судноводіїв) [9; 10], С. Смірнова (формування конкурентоздатності майбутніх судноводіїв у процесі професійної підготовки у морських закладах вищої освіти) [11], М. Бабишеної (формування професійно значущих якостей майбутніх суднових офіцерів у процесі вивчення суспільно-гуманітарних дисциплін) [12]. Вчена Н. Бобришева дослідила особливості підготовки майбутніх морських офіцерів до професійної діяльності у полікультурному середовищі [13]. У дослідженні О. Доброштан представлено авторське бачення організації самостійної роботи майбутніх судноводіїв у процесі вивчення вищої, а в дисертації М. Кулакової – особливості формування готовності до професійної діяльності в майбутніх фахівців у вищих морських навчальних закладах). В дослідженні У. Ляшенко обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін [14]. Ціннісні орієнтації та професійно-важливі якості особистості судноводія рибопромислового флоту стали предметом уваги О. Мітракової.

До п’ятої групи можна умовно віднести дослідження, у яких вчені розглядають питання підготовки майбутніх судноводіїв у професійних (професійно-технічних) закладах вищої освіти та на виробництві. Це дослідження Н. Черненко, де автор обґрунтовує педагогічні умови реалізації андрагогічного підходу у професійній підготовці робітників морського транспорту [15], а також дослідження докторського рівня, виконане Л. Гергановим, у якому вчений представив теоретичні і методичні засади професійної підготовки кваліфікованих робітників морського транспорту на виробництві [16]. Ці вчені наголошують, що у системі професійної підготовки

майбутніх судноводіїв у професійних (професійно-технічних) закладах вищої освіти мають місце суперечності, зокрема «між практикою навчання дорослих, яка набула поширення в усьому світі, в якій використовувалися інші, ніж для дітей, підходи до організації навчання, і теоретичним осмисленням та обґрунтуванням цих підходів; швидкими змінами соціально-економічних умов життя, наявністю у ньому кризових явищ і дезорієнтацією в цих умовах дорослих людей та їх неспроможністю адаптуватися до нових життєвих ситуацій; зростанням потреби в удосконаленні різних параметрів освіти й відсутністю програм, проектів, спрямованих на розвиток професійно важливих якостей (ПВЯ) у процесі навчання робітників морського транспорту, які б дозволили значно підвищити ефективність їхньої підготовки» [17, с. 7].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, неперервна професійна підготовка майбутніх судноводіїв упродовж тривалого часу є предметом наукових досліджень. Ці дослідження та публікації умовно їх можна поділити на декілька груп.

Перша група – дослідження та публікації, у яких науковці розглядають проблему підготовки майбутніх судноводіїв *з позицій компетентнісного підходу*.

Друга група – наукові праці, у яких дослідники пропонують вирішити проблему підготовки майбутніх судноводіїв на засадах використання інформаційно-комунікаційних технології.

Третя група – публікації, у яких дослідники вирішують проблему ступеневої підготовки майбутніх фахівців морської галузі.

До четвертої, найбільш чисельної групи можна умовно віднести дослідження, у яких вчені розглядають особливості формування особистості майбутнього судноводія як професіонала у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти.

До п’ятої групи можна умовно віднести дослідження, у яких вчені розглядають питання підготовки майбутніх судноводіїв у професійних (професійно-технічних) закладах вищої освіти та на виробництві.

Перспективами подальших досліджень є визначення тенденцій підготовки майбутніх судноводіїв на сучасному етапі розвитку міжнародного морського судноплавства.

Список використаних джерел

1. Пріоритети державної морської політики у сфері функціонування та розвитку морегосподарського комплексу України. Київ: НІСД, 2016. 46 с.
2. Мусоріна М. О. Формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед.. наук \: 13.00.02. Київ, 2018. 21 с.
3. Фролова О. О. Формування соціокультурної компетенції майбутніх судноводіїв у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін: автореф. дис. канд. пед. наук \: 13.00.04. Тернопіль: Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2015. 20 с.
4. Сокол І. В. Формування професійної компетентності майбутніх судноводіїв у процесі вивчення фахових дисциплін: дис. … канд. пед. наук: 13.00.04. Херсон, 2011. 278 с.
5. Фролова О. О. Формування соціокультурної компетенції майбутніх судноводіїв у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Херсон., 2015. 179 с.
6. Волошинов С. А. Алгоритмічна підготовка майбутніх судноводіїв з системою візуальної підтримки в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Херсон: Херсонський держ. ун-т., 2012. 20 с.
7. Смелікова В. Б. Підготовка майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування засобами кейс-технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Херсон, 2017. 181 с.
8. Чернявський В. В. Теоретичні і методичні засади навчання фізики майбутніх фахівців морського та річкового транспорту: дис. … док. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2017. 492 с.
9. Глікман С., Сосницька Н. Сутність та структура професійних якостей майбутніх судноводіїв. Наукові записки. Вип. 11. Серія: Проблеми методики фізико-математичної та технологічної освіти. Част. 4. Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017.С. 134–138.
10. Глікман С. В. Формування професійних якостей майбутніх судноводіїв у процесі фахової підготовки. Дис. канд. пед. наук. Бердянськ: Бердянський державний педагогічний університет, 2018. 261 с.
11. Смірнов С. В. Формування конкурентоздатності майбутніх судноводіїв у процесі професійної підготовки у морських закладах вищої освіти \: автореф. дис. ...канд. пед. наук \: 13.00.04, Одеса: Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2018. 20 с.

12. Бабишена М. І. Формування професійно значущих якостей майбутніх суднових офіцерів у процесі вивчення суспільно-гуманітарних дисциплін: дис. … канд. пед. наук \ спец. 13.00.04. Тернопіль, 2015. 288 с.

13. Бобришева Н. М. Формування готовності майбутніх морських офіцерів до професійної діяльності у полікультурному середовищі: автореф. дис. … канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Запоріжжя, 2015. 20 с.

14. Ляшенко У. І. Педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Херсон, 2016. 267 с.

15. Черненко Н. І. Педагогічні умови реалізації андрагогічного підходу у професійній підготовці робітників морського транспорту: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Херсон: Херсонський державний ун-т, 2016. 21 с.

16. Герганов Л. Д. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки кваліфікованих робітників морського транспорту на виробництві: дис. … докт. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2016. 485 с.

17. Черненко Н. І. Педагогічні умови реалізації андрагогічного підходу у професійній підготовці робітників морського транспорту. Херсон: Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти», 2016. 252 с.

References

1. *Priorytety derzhavnoi morskoi polityky u sferi funktsionuvannia ta rozvytku morehospodarskoho kompleksu Ukrainy [Priorities of the State Maritime Policy in the Field of Operation and Development of the Maritime Economy of Ukraine]*. Kyiv: NISD, 2016. 46 s. [in Ukrainian].

2. Musorina, M.O. (2018). *Formuvannia tekhnichnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv sudnovodinnia u protsesi navchannia tekhnichnykh dystsyplin [Formation of technical competence of future shipboard specialists in the process of training technical disciplines]*: avtoref. dys. ... kand. ped.. nauk: 13.00.02. Kyiv, 21 s. [in Ukrainian].

3. Frolova, O.O. (2015). *Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentsii maibutnikh sudnovodiiv u protsesi vyvchennia profesiino oriientovanykh dystsyplin [Formation of sociocultural competence of future ship drivers in the process of studying professionally oriented disciplines]*: avtoref. dys. kand. ped. nauk: 13.00.04. Ternopil: Ternopilskyi nats. ped. un-t im. V. Hnatiuka, 20 s. [in Ukrainian].

4. Sokol, I.V. (2011). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh sudnovodiiv u protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin [Formation of professional competence of future ship drivers in the process of studying professional disciplines]*: dys. … kand. ped. nauk: 13.00.04. Kherson, 278 s. [in Ukrainian].

5. Frolova, O.O. (2015). *Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentsii maibutnikh sudnovodiiv u protsesi vyvchennia profesiino oriientovanykh dystsyplin [Formation of sociocultural competence of future navigators in the process of studying professionally oriented disciplines]*: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kherson, 179 s. [in Ukrainian].

6. Voloshynov, S.A. (2012). *Alhorytmichna pidhotovka maibutnikh sudnovodiiv z systemoiu vizualnoi pidtrymky v umovakh informatsiino-komunikatsiinoho pedahohichnoho seredovyshcha [Algorithmic preparation of future ship drivers with a system of visual support in the conditions of information and communication pedagogical environment]*: avtoref. dys. kand. ped. nauk: 13.00.04. Kherson: Khersonskyi derzh. un-t, 20 s. [in Ukrainian].

7. Smelikova, V.B. (2017). *Pidhotovka maibutnikh sudnovodiiv do profesiino-oriientovanoho spilkuvannia zasobamy keis-tekhnolohii [Preparation of future ship drivers for professional-oriented communication by means of case-technologies]*: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kherson, 181 s. [in Ukrainian].

8. Cherniavskyi, V.V. (2017). *Teoretychni i metodychni zasady navchannia fizyky maibutnikh fakhivtsiv morskoho ta richkovoho transportu [Theoretical and methodical principles of teaching the physics of future specialists in sea and river transport]*: dys. … dok. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 492 s. [in Ukrainian].

9. Hlikman, S., Sosnytska, N. (2017). *Sutnist ta struktura profesiinykh yakostei maibutnikh sudnovodiiv [The essence and structure of the professional qualities of future ship drivers]*. Naukovi zapysky. Vyp. 11. Seriia: Problemy metodyky fizyko-matematychnoi ta tekhnolohichnoi osvity. Chast. 4. Kropyvnytskyi: RVV KDPU im. V. Vynnychenka. S. 134-138. [in Ukrainian].

10. Hlikman, S.V. (2018). *Formuvannia profesiinykh yakostei maibutnikh sudnovodiiv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of professional qualities of future ship drivers in the process of professional training]*. Dys. kand. ped. nauk. Berdiansk: Berdianskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet. 261 s. [in Ukrainian].

11. Smirnov, S.V. (2018). *Formuvannia konkurentozdatnosti maibutnikh sudnovodiiv u protsesi profesiinoi pidhotovky u morskykh zakladakh vyshchoi osvity [Formation of Competitiveness of Future Ship Drivers in the Process of Professional Training in Maritime Higher Education Institutions]*: avtoref. dys. ...kand. ped. nauk: 13.00.04. Odesa: Derzhavnyi zaklad «Pivdennoukrainskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho». 20 s. [in Ukrainian].

12. Babyshena, M.I. (2015). *Formuvannia profesiino znachushchykh yakostei maibutnikh sudnovykh ofitseriv u protsesi vyvchennia suspilno-humanitarnykh dystsyplin [Formation of professionally significant qualities of future ship officers in the process of studying social and humanitarian disciplines]*: dys. … kand. ped. nauk: spets. 13.00.04. Ternopil. 288 s. [in Ukrainian].

13. Bobrysheva, N.M. (2015). *Formuvannia hotovnosti maibutnikh morskykh ofitseriv do profesiinoi diialnosti u polikulturnomu seredovyshchi [Formation of readiness of future naval officers for professional activity in a multicultural environment]*: avtoref. dys. … kand. ped. nauk: spets. 13.00.04. Zaporizhzhia. 20 s. [in Ukrainian].

14. Liashenko, U.I. (2016). *Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnikh sudnovykh mekhanikiv u protsesi vyvchennia profesiino-oriientovanykh dystsyplin [Pedagogical conditions of preparation of future ship engineers in the process of study of professionally oriented disciplines]*: dys. kand. ped. nauk: 13.00.04. Kherson. 267 s. [in Ukrainian].

15. Chernenko, N.I. (2016). *Pedahohichni umovy realizatsii andrahohichnoho pidkhodu u profesiinii pidhotovtsi robitnykiv morskoho transportu [Pedagogical conditions for the implementation of the andragogical approach in the training of marine transport workers]*: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kherson: Khersonskyi derzhavnyi un-t. 21 s. [in Ukrainian].

16. Herhanov, L.D. (2016). *Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky kvalifikovanykh robitnykiv morskoho transportu na vyrobnytstvi [Theoretical and methodical principles of professional training of skilled workers of maritime transport in the production]*: dys. … dokt. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv. 485 s. [in Ukrainian].

17. Chernenko, N.I. (2016). *Pedahohichni umovy realizatsii andrahohichnoho pidkhodu u profesiinii pidhotovtsi robitnykiv morskoho transportu [Pedagogical conditions for the implementation of the andragogical approach in the training of marine transport workers]*. Komunalnyi vyshchyi navchalnyi zaklad "Khersonska akademiia neperervnoi osvity". 252 s. [in Ukrainian].

DANILENKO Alexander, Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Department of Navigation and Control of the Ship, Danube Institute of "Odessa Maritime Academy" National University.

SUSTAINABLE VOCATIONAL TRAINING OF FUTURE NAVIGATORS AS A SUBJECT OF SCIENTIFIC RESEARCH

Abstract. *The article summarizes the results of the scientific research, where various aspects of professional training of future navigators are considered. The factors that determine the need to improve the content, forms and methods of future navigators' training are defined. This is due to the influence of globalization processes on modern shipping industry, the impact of multiculturalism, interculturalism, intercivilization interaction and polyculturalism, the need to improve the foreign language and psychological training of future navigators, the increased attention of the world community and international maritime organizations to the safety of navigation, as well as the need to make changes in the educational programs for the preparation of navigators in order to master modern navigation automation technologies, including self-unloading systems, computerized navigation, GPS, and the like.*

It was found that the system of continuous professional training of future navigators in higher maritime educational institutions requires substantial improvement. However, this problem has repeatedly been in the field of view of the scientific community. Monitoring of researches, monographs, scientific articles and scientific reports made it possible to identify those that, to some extent, are related to the topic of continuous professional training of future navigators in higher maritime educational institutions. The need for generalization and analysis of recently done scientific works is caused by the need to find out which aspects of the research problem are solved and which require additional attention.

It was concluded that researches and publications on the announced problem can be divided into several groups: researches and publications, in which scientists consider the problem of training future navigators from the standpoint of the competence-based approach; scientific works in which researchers propose to solve the problem of preparing future navigators on the basis of the use of information and communication technology; publications in which researchers solve the problem of graduate training of future specialists in the maritime industry; researches in which scientists consider the peculiarities of forming the personality of the future navigator as a professional in the process of professional training in higher education institutions; researches in which scientists consider the preparation of future navigators in professional (vocational) institutions of higher education and in the workplace.

Key words: *continuous professional training, future navigators, maritime higher education institutions, specialists in the maritime industry, competence-based approach, skilled maritime workers.*

Одержано редакцією: 01.02.2019 р.
Прийнято до публікації: 15.02.2019 р.